
Saknr: 2020/1929-17
Saksbehandlar: Dagmar Reutz Hillestad

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Vestland ungdomsutval		14.05.2020

Fylkesungdomsråda - felles høyringssvar til nasjonale saker

Forslag til vedtak

Vestland ungdomsutval vedtek å gi felles høyringssvar saman med øvrige fylkesungdomsråd i landet til ulike nasjonale saker som er på høyring.

Bertil Søfteland
seksjonssjef

Dagmar Reutz Hillestad
utvalssekretær

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Ungdomsutvala/råda i landet er organisert i eit fylkesnettverk. Der møter leiarane av ungdomsråda/utvala i kvart fylke. Deira oppgåve er blant anna å ta opp ulike nasjonale saker som er på høyring og har organisert seg i arbeidsgruppe innanfor ulike tema.

Når ei arbeidsgruppe har utarbeida eit forslag til høyringfråsegn, vert desse sendt ut til drøfting og godkjenning i alle fylkesungdomsråda. Med bakgrunn i vedtak frå kvart fylke vert desse samordna i ein felles uttale/høyringsfråsegn på vegne av alle fylkesungdomsråda i landet.

Vestland ungdomsutval har fått tilsendt fire forslag med ulike tema som utvalet vert beden om å gi fråsegn til.

Forslag 1: Felles høyingssvar - NOU 2019:23, Ny opplæringslov

«Hva berøres av opplæringsloven?

Barne-, ungdom og videregående skoler er underlagt opplæringsloven. Denne loven skal definere hva, hvordan og av hvem man skal lære. Det er en utrolig viktig lov, og da særlig for ungdom i og med at vi er de som blir i størst grad påvirket av opplæringsloven.

Hvorfor omhandler saken ungdom?

Fem dager i uka, 190 dager i året, går vi barn og ungdom på skole. Derfor er det helt prinsipielt at vi får vår stemme hørt. Det er vi som sitter på skolebenken dag inn og dag ut. Det er vi som blir direkte påvirket av hvordan skolen er. Vi burde ha noe å si om hvor kompetente lærerne er, om det skal være lunsjfriminutt eller om vi skal ha varme og trygge klasserom. Altså, hvordan hverdagen vår skal være.

Hvorfor skal vi gi et felles høringssvar?

Et felles høringssvar fra fylkesungdomsrådene i hele Norge gir høringssvaret en unik tyngde, fordi vi representerer så mange barn og unge. Det er viktig at vi taler de unges sak, de som vil bli påvirket av dette i aller største grad. Denne opplæringsloven skal påvirke mange unge i år fremover, så denne oppgaven er særdeles viktig. Sammen er vi sterkere!

Punkter til diskusjon:

- a) Elevdemokrati - Det er i kap 2, pkt 2 - 4 foreslått at elevråd skal være opp til elevene å stifte.
- b) Lære plasser - "Fylkeskommunen skal rekruttere lærebedrifter med *sikte* på å gi alle kvalifiserte søkjarar til- bod om lære plass i bedrift.", er dette bra nok?
- c) NOUen forslår at lærere skal kunne gripe inn fysisk for å opprettholde ro og orden. Hvordan kan dette forslaget eksemplifiseres så det er lettere å forstå hva som er innafor og ikke?
- d) Hvilke fordeler og ulemper ser vi med strengere krav til vikarer? «

Forslag 2: Felles høyingssvar - Nasjonal transportplan (NTP)

«Hva er NTP?

Nasjonal transportplan (NTP) er en plan som viser hovedtrekkene i Regjeringens transportpolitikk for de neste årene. Planen lages for en tolvårs periode, men med hovedvekt på de første seks årene. Planen revideres hvert fjerde år.

Norge er et langt land, med få folk som bor forskjellige steder. Både i distrikter og byer. Derfor er det ekstra viktig med et praktisk og effektivt transportsystem som knytter oss sammen. De siste årene har det blitt satset mye på vei, men i det siste har det vokst fram et engasjement for få et bedre kollektivsystem som er mer miljøvennlig.

Hvorfor omhandler saken ungdom?

Det tar lang tid å bygge ut nye prosjekter, og disse står enda mye lengre som vår infrastruktur. Derfor er det essensielt at ungdom får være med å forme sin egen framtid, ved å tale sin mening om hvordan landets fremtidige transportnett vil se ut. Ungdom har et annet perspektiv enn andre aldersgrupper, og kan derfor komme med helt nye og attraktive vinklinger. Når denne NTPen blir laget er det fokus samfunnsøkonomi. Ungdommens oppgave blir å vise hva som er samfunnsøkonomisk for oss.

Hvorfor skal vi avgi et felles høringssvar?

Sammen står vi sterkere! Derfor inviterer nasjonalt nettverk for fylkesungdomsråd ungdomsrådene til å utarbeide et felles høringssvar. Fordi mens det å være ungdom i Halden og Tysnes er ganske ulikt, er ønsket om fungerende samferdselssystem like stort! Vi håper at ungdommen fra hele Norge kan komme sammen om et felles svar på en stor og komplisert sak som berører oss alle og forhåpentligvis få gjennomslag på alle fronter!

Hvordan skal dere arbeide med NTP?

Når dere tar fatt på arbeidet med nasjonal transportplan er det lurt å se på prosjektene i planen som berører lokalmiljøet deres. Det kan dere spørre fylkeskommune deres dere om og den infoen er det bare å dele videre med ungdomsrådene og be om deres innspill på. Det er viktig å huske at prosjektene som ligger i nasjonal transportplan om noen år for eksempel blir toglinjen som går ved huset til Per og den nye veien fine veien som går ved skolen. Dette er deres mulighet til å komme tidlig inn å påvirke, den må dere bruke!

Her er noen aktuelle punkter som kan diskuteres for å få dialogen i gang:

- a) Hvilke prosjekter i NTP?
- b) Hva kan politikerne gjøre bedre med prosjektet for ungdom?
- c) Hva slags hensyn skal legges til grunn når politikerne bygger ut prosjektene? (Miljø, kostnader, samfunnsøkonomi etc.)
- d) Skal det for eksempel bygges ut flere ladestasjoner for elbil?
- e) Er det kanskje på tide å fokusere mer på jernbaner?
 - Sørlandsbanen
 - Nord Norge-banen
 - Østfoldbanen
 - Numedalsbanen
- f) Skal klima og miljø styre utviklingen eller det som er samfunnsøkonomisk lønnsomt?
- g) Skal vi satse mer på vei, eller sykkel og gangstier?»

Forslag 3: Felles høringssvar - «Med rett til å mestre»**Hva er NOU 2019: 25 Med rett til å mestre?**

Et offentlig utvalg ledet av Ragnhild Lied leverte sin utredning, NOU 2019: 25 Med rett til å mestre. Utredningen består av 9 kapitler med 107 ulike forslag fra Liedutvalget. Utvalgets mandat har vært å vurdere styrker og svakheter ved dagens videregående opplæring, og å komme med forslag til endringer i strukturen, organiseringen og fagsammensetningen i opplæringen.

Hva omhandler saken:***Kapittel 2 Føringer for det videre arbeidet***

- hvilke utviklingstrekk utvalget mener er viktige for utformingen av framtidens videregående opplæring
- hvilke forventninger utvalget ønsker skal prege framtidens videregående opplæring.

Kapittel 3, Sluttkompetanse, om å være kvalifisert og drøfting av endringer i tilbud og regelverk

- flere skal gjennomføre, samtidig skal sluttkompetansen den enkelte oppnår, holde høyest mulig kvalitet
- kvaliteten på sluttkompetansen og hva det betyr å være kvalifisert.
- retten til videregående opplæring
- utfordringene med denne formen for sluttkompetanse

Kapittel 4 Fagene og organiseringen av opplæringen

- sluttkompetansen skal være utgangspunktet for de to hovedløpene i opplæringen.
- opplæringen skal baseres på at elevene skal ha et tilbud som gjør dem kvalifisert til å kunne fullføre med en sluttkompetanse
- gjennomgår dagens vurderings- og dokumentasjonsordninger, og foreslår endringer i disse

Kapittel 5 Det studieforbereende utdanningsløpet

- Gjennomgår kravene til å være studieforbereid
- endringer i struktur og innhold for at kvaliteten på studiekompetansen skal bli best mulig

Kapittel 6 De yrkesfaglige utdanningsløpene

- vurderer behovet for endringer i yrkesfagene med mål om at flere skal gjennomføre opplæringen med en yrkeskompetanse med høy kvalitet

Kapittel 7 Omvalg og muligheter for videre utdanning

- gjennomgår hvilke konsekvenser forslagene har for elevenes muligheter når det gjelder å krysse mellom de to hovedløpene
- hvilke muligheter som finnes for videre yrkesfaglig karriere etter videregående opplæring.

Kapittel 8 Voksne i videregående opplæring

- voksnes behov for opplæring på videregående nivå
- hva kan gjøres for at flere voksne skal ta videregående opplæring

Kapittel 9 Styring, roller og ansvar i videregående opplæring

- hvilke konsekvenser utvalget mener forslag får for:
 - fylkeskommunenes ansvar og rolle for videregående opplæring
 - samarbeidet med sentrale aktører
 - hvordan staten skal styre videregående opplæring

Hvorfor omhandler saken ungdom?

Saken omhandler ungdom fordi all ungdom har rett på best mulig tilbud for å mestre. Det vil dette forslaget være til god hjelp med. Mange elever starter i videregående opplæring med et svakt faglig grunnlag, og de står i fare for å ikke gjennomføre opplæringen. Utvalget foreslår flere tiltak som skal hjelpe elevene til å mestre opplæringen slik at de blir kvalifisert for videre utdanning, arbeidslivet og aktiv samfunnsdeltakelse.

Hvorfor skal vi avgi et felles høringssvar?

Det er flere fordeler ved å avgi et felles høringssvar. En av de er dersom all ungdom går sammen, vil dette ha større påvirkningskraft. En annen er at ungdom med forskjellig bakgrunn kan sammen få til en felles god løsning for fremtidens unge.»

Forslag 4: Felles høringssvar - rusreformen**«Hva er Rusreformen?**

Rusreformen er en ny reform som skal sikre et bedre tilbud til personer med rusproblemer og avhengighet, der ansvaret for samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk overføres fra justissektoren til helsetjenesten. Dagens praksis går ut på at justissektoren har fullt ansvar for de blir tatt med besittelse av narkotika og straffen for besittelse av narkotika er bøter eller fengselsstraff.

I forbindelse med dette ble det opprettet et utvalg som fikk mandat til å utrede spørsmål knyttet til gjennomføringen av en rusreform.

Utvalget foreslår en modell for avkriminalisering som innebærer at det skal opprettes kommunale rådgivningstjenester som skal gi råd, informasjon og veiledning til personer som blir tatt for bruk og innehav av illegale rusmidler til eget bruk inntil en satt terskelverdi. Modellen medfører en rekke endringer i norsk narkotikapolitikk, utvalget foreslår også nødvendige lovendringer for å gjennomføre reformen.

Rusreform Utvalgets forslag betyr ikke frislipp av bruk av narkotika, og heller ikke at det skal bli lovlig å inneha en begrenset mengde narkotika til eget bruk. Det som foreslås er en annen type reaksjon enn tidligere, i form av oppmøteplikt for en kommunal rådgivningstjeneste.

Hvorfor omhandler saken ungdom?

Saken omhandler ungdom fordi alle ungdommer har et forhold til rus og konsekvensene det kan få på en eller annen måte. Det kan være Theodor sin onkel som er sitter i fengsel, og aldri er der for han, eller Josefine sin vennegjeng som har blitt innblandet i et tungt miljø. Denne rusreformen vil ha noe å si for alle. Som sagt har mange barn og unge forskjellige relasjoner med rusmidler. Saken treffer forskjellige grupper som barn og unge omgås med, og saken er derfor relevant for barn og unge.

Hvorfor skal vi avgi et felles høringssvar?

En stor samlet stemme er bedre enn flere små. Derfor inviterer nasjonalt nettverk for fylkesungdomsråd ungdomsrådene til å utarbeide et felles høringssvar. Det er forskjellig å være ungdom i Alta enn i Bergen, men alle ønsker et velfungerende system rundt rus. Derfor burde vi gå sammen om et høringssvar på en så omfattende og komplisert sak som rusreformen. Barn og unge mener også forskjellig ut ifra om de kommer fra by eller distrikt, derfor er det viktig med et at alle stemmer blir tatt med. I tillegg bidrar felles høringssvar til et bredere perspektiv gjennom ulike synspunkt fra flere fylkes ungdomsråd.

Her er forslaget til høringsinnspill utformet av fylkesnettverket:

VU skal gå igjennom punktvis og stemme over hvilke punkter de kan stille seg bak. I det endelige høringsinnspillet som blir sendt inn via fylkesnettverket vil det stå under hvert punkt hvilke fylkesungdomsråd som evt. ikke stiller seg bak punktet.

Høring - Rusreformen - Fra straff til hjelp - NOU 2019:26

Regjeringen vil gjennomføre en rusreform for å sikre et bedre tilbud til personer med rusproblemer og avhengighet, der ansvaret for samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk overføres fra justissektoren til helsetjenesten. Dette er et felles svar på høringen til rusreformen av fylkesungdomsrådene i Norge.

1. Fylkesungdomsrådene er i hovedsak positiv til at samfunnets reaksjon på bruk og besittelse av illegale rusmidler til eget bruk overføres fra justissektoren til helsetjenesten når det gjelder personer med alvorlig rusavhengighet.
2. Fylkesungdomsrådene støtter ikke utvalgets forslag vedrørende terskelverdier for besittelse og oppbevaring av narkotiske stoffer. Dersom regjeringen likevel gjennomfører en avkriminalisering må terskelverdiene settes så lave som mulig.
3. Fylkesungdomsrådene mener at det bør være lov til å pålegge behandling av brukere av narkotika fordi konsekvensene også berører andre enn den som bruker. Eks: Foreldre med små barn.
4. Fylkesungdomsrådene er skeptiske til hvordan oppfølgingen skal fungere dersom det å ikke møte til pålagt behandling, ikke medfører sanksjoner.
5. Fylkesungdomsrådene mener at i tilfeller der personer under myndighetsalder avdekkes for bruk og besittelse av narkotika skal det gjennomføres en pålagt foreldre veiledningssamtale. Rusmidler hos barn og unge er ofte et resultat av dårlige forhold hjemme. Det er viktig at foreldresamtalene ikke fører til forverret tilstand i heimen eller en vanskeligere behandling.
6. Fylkesungdomsrådene understreker viktigheten av at politiet fortsetter sitt forebyggende arbeid mot narkotika med blant annet bekymringsamtaler for barn under 18 år sammen med foreldrene.

7. Fylkesungdomsrådene påpeker at fylkeskommunene har en særskilt rolle som skoleeier og understreker viktigheten av et godt forebyggende samarbeid med politiet.
8. Fylkesungdomsrådene mener at manglende oppmøte til pålagte møter med den rådgivende enheten skal følges opp av politiet. Fylkesungdomsrådene mener at oppfølgingstilbudet barnet får, må ta hensyn til at tvang og strenge rammer kan føre til at det er vanskelig å åpne seg. Vi mener at barnet må tilbys oppfølging med en fast person som gjør at barnet føler seg trygg. Barnets sikkerhet skal alltid være høyt prioritert.
9. Gjentatte overtredelser i form av bruk og oppbevaring av illegale rusmidler skal medføre en opptrapping av straffereaksjoner for eksperiment- og rekreasjonsbrukere.
10. Fylkesungdomsrådene påpeker at iverksettelse av rusreformen forutsetter at det følger med tilstrekkelige tilleggsressurser til å sikre et godt tilbud i alle kommuner og politidistrikt og driftsenhetene i politiet.
11. Fylkesungdomsrådene understreker viktigheten av å sikre tilstrekkelig behandlingsskapitet og ettervern for personer med rusavhengighet.
12. Vi ser det som bekymringsfullt at den nye rusreformen kan øke bruk av rus fordi det kan brukes som et smutthull for besittelse».